

Бекітемін
Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше
қажеттіліктері бар балаларға арналған
арнайы (түзетім) балабақшасының меңгерушісі
А.О.Сеитова
2023-2024 оқ.ж

2023-2024 оқу жылына арналған психикалық дамуында тежелісі бар «Қарлығаш» ересек тобының
дефектологі А.Б.Жалғасбаеваның қоршаған ортамен таныстыру және сөйлеу тілін дамыту бойынша арнайы түзетім
қызметінің «Сиқырлы әлем» атты перспективалық жоспары

Қыркүйек					
№	Тақырып	Бағдарламалық мазмұны	Әдістемелік түзету тәсілдері	Сағат саны	Мерзімі
	Диагностика	Баланың ойлау қабілетін тексеру,қызығушылығын ояту. Баланың білім деңгейін анықтап,деңгейлік тапсырмалар даярлау. Сөйлеу іс-әрекетінің жағдайын тексеру. Байланыстырып сөйлеу тілін тексеру Зат есім,сын есім,етістік сөздер сөздіктерін тексеру. Тілдің грамматикалық катарын тексеру.Сөздің буындық құрылымының жағдайын тексеру.Жалпыла білу деңгейін тексеру.Қоршаған ортаға деген көзқарасын анықтау, таным деңгейін тексеру.Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	Диагностикалық альбоммен жұмыс Максаты: баланың белсенділігін тексеру,енжар сөздік қорын,даму деңгейін анықтау Дидактикалық ойындар: «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды» «Не өзгерді?» «Зейінді бол» "Екінші жартысын тап". "Не артық?" «Керісінше айт», «Біреу және көп», «Тыңда және қайтала» «Дене және зат бөліктерін ата» «Дыбысты ата»	1	01.09-2023
1	«Біздің балабақша»	Балабақшаға деген қызығушылығын, сүйіспеншілігін арттыру. Өзінің балабақша ұжымының мүшесі екенін санасына сіңіру, достық қарым-қатынас сезімдеріне тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Менің сүйікті балабақшам!» Дидактикалық ойын: «Суретті жинап ал!»	1	04.09-08.09.23

1

		«Балабақша» тақырыбы бойынша сөз қорын белсенділеу және кеңейту. Фонематикалық түсініктерін дамыту. Сөзді буынға бөлу дағдысын жетілдіру. Байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.	Дидактикалық ойын: «Атың ата» Дидактикалық ойын: «Жаксы- жаман» Дидактикалық ойын: «Кім не істейді?» «Сөзді аяқта» «Дыбысқа сәйкес сөз айт» «Ол кім?»		
2	«Менің жанұям»	«Отбасы» құндылығы туралы түсініктерді отбасы туралы ұғымдарды кеңейту, оны сүйе білуге, отбасы игілігі үшін талмай еңбек етуге үйрету; Балаларға өз отбасы мүшелері туралы айтып, олардың қамқорлықтары туралы білім беру. Әр түрлі тапсырмалар, ойындар арқылы, мақал-мәтел жаттатқызу арқылы тілдік қорларын дамыту, өз ойларын айқын жеткізуге үйрету. Сурет арқылы отбасы туралы қысқаша сипаттау мәтінін құрастыру білігін дамыту, байланыстырып сөйлеу тілін жетілдіру, тақырып бойынша сөздік қорын толықтыру, Фонематикалық түсініктерін дамыту. Тілдік тыныс алуын дамыту. Сөзді буынға бөлу дағдысын жетілдіру. Зейін, артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту.	Дидактикалық ойын: «Отбасы мүшелерін ата» Дидактикалық ойын: «Үлкен-кіші» Дидактикалық ойын: «Ана- Әке» Дидактикалық ойын: «Доп лақтыр, айт», «Сөз ойла, тез ойла». «Көңілді және көңілсіз» «Ұйқасын тап»	1	11.09-15.09.23
3	«Қызықты ойыншықтар»	Ойыншықтар әлемі туралы түсініктерін қалыптастыру. Ойыншықтардың бала өміріндегі маңызы туралы көзқарастарын кеңейту. Балаларды айналадағы қоршаған ортаға танымдық қызығушылықпен қарауға баулу. Байланыстырып сөйлеу тілін және зейінін дамыту. Фонематикалық түсініктерін дамыту. Сөзді буынға бөлу дағдысын жетілдіру. Сөйлеу тілін есту, көріп қабылдау және зейін, артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту. Сөйлеу тілін кимыл – қозғалыспен үйлестіру.	Дидактикалық ойын: «Суретті құрастыр, сөз шығады» Дидактикалық ойын: «Ойыншықтарды ата» Дидактикалық ойын: «Күректерді тап» Дидактикалық ойын: «Ойыншықтар дүкені». «Не өзгерді?» «Жасырын сөзді тап» «Жетіспейтін бөлігін айт»	1	18.09-22.09.23

			«Ойыншық түсін анықта»		
4	«Күз келді»	Күз мезгіліндегі құбылыстармен таныстыру. Күзгі құбылыстарды суреттермен көрсету. Сөзге дыбыстық талдау жасау дағдысын жетілдіру. Ұзақ және бірқалыпты тыныс шығару, көру, зейінін, ойлау, артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту. Сөйлеу тілін қимыл-қозғалыспен үйлестіре білуін дамыту.	Дидактикалық ойын «Күзгі жапырақтарды көрсет?» Дидактикалық ойын «Күз құбылысын тап» Дидактикалық ойын «Сияқлы суреттер» Дидактикалық ойын: «Бұл қай кезде болады», «Тез құрастыр» «Жыл мезгілдері»	1	25.09-29.09.23
Қазан					
1	«Тәтті жемістер»	Балалардың жемістер туралы түсініктерін кеңейту. Тақырып бойынша сөздікті жетілдіру. Ойлауды дамыту. Сипаттама бойынша жемістерді түрту арқылы ажыратуға үйрету. Сурет бойынша «Жемістер» туралы сипаттау мәтінін құрастырып айту, байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. Фонематикалық қабылдауын, бірқалыпты тілдік тыныс алуын дамыту. Қоршаған ортадағы түрлі заттарды сипаттау үшін қажетті заттардың атауын, әрекетін, сипаттамасын қолдана алуды дамыту; Сөйлеу тілін қимыл-қозғалыспен үйлестіруді дамыту, сөйлеу ырғағы және темпімен жұмыс.	Дидактикалық ойын «Кім не жейді?» Дидактикалық ойын «Жемістерді ата» Дидактикалық ойын «Көйленкесін тап» Дидактикалық ойын: «Катесін кім бұрын табады?» «Жемістерді ата» «Суреттің жалғасын тап» «Жемістерден не дайындаймыз»	1	02.10-06.10.23
2	«Көкөністер»	Қоршаған ортадағы заттар туралы білімдерін дамыту, олардың қасиеттерімен таныстыру. Алуан түрлі көкөніс түрлерімен таныстыру. Қоршаған ортаға деген сүйіспеншілігін арттыру. Сурет бойынша «Жемістер» туралы сипаттау мәтінін құрастырып айту, байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. Фонематикалық	Дидактикалық ойын: «Себетті толтыр» Дидактикалық ойын: «Көкөністерді ажырат» Дидактикалық ойын: «Көйленкесін тап» Дидактикалық ойын: «Көкөніс	1	09.10-13.10.23

703

		қабылдауын, ойлау, ұсақ моторикасын, көрнекі – бейнелік гнозисін, біркалыпты тілдік тыныс алуын дамыту. Сөздің буындық құрылымымен жұмыс. Сөзге дыбыстық талдау жасау дағдысын жетілдіру.	жинауға көмектесу» «Не жоғалды?» «Кім байқампаз?»		
3	«Жидектер мен санырауқұлақтар»	Балалардың күз туралы түсініктерін кеңейту, санырауқұлақтардың түрлерімен таныстыру, конструктивті ойлау дағдыларын, танымдық қызығушылықтарын қалыптастыру, өз бетімен жұмыс жасай білуге үйрету. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру. Зейін және көру арқылы қабылдау, сөйлеу тілін есту және фонематикалық қабылдау, ойлау, артикуляциялық, ұсақ және жалпы моторика, сөйлеу тілін қимыл – қозғалыспен үйлестіруін дамыту. Табиғи материалдардан санырауқұлақтарды құрастыру дағдыларын және геометриялық (сопақша және жартылай дөңгелек) пішіндерден ұсақ заттарды құрастыру қабілеттерін дамыту. Жұмыстарын ұқыпты жасай білуге, табиғатты аялауға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Санырауқұлақтар мен жидектер» Дидактикалық ойын: «Санырауқұлақтарды көрсет» Дидактикалық ойын: «Көйленкесін тап» Дидактикалық ойын: «Себетті толтыр» Дидактикалық ойындар: «Түрлі түсті себеттер» Дидактикалық ойын «Тез құрастыр».	1	16.10-20.10.23
4	«Нан қалай келеді?»	Нан қалай дастарханға келетін туралы түсінік беру. Қаладағы және ауылдағы адамдардың еңбегімен таныстыру. Ұннан жасалатын тағамдар туралы әңгімелету. Дикан мен наубайшылардың еңбегі жайлы түсіндіру. Диканшы еңбегі туралы білімдерін толықтыру. Нанды ардақтауға, ысырап қылмауға тәрбиелеу, үлкендердің еңбегін бағалауға баулу. Мақал-мәтелдерді, тыйым сөздерді, тапқыты пайдалана отырып, балалардың сөздік қорын, тіл байлығын дамыту	Дидактикалық ойын: «Ас атасы нан» Дидактикалық ойын: «Не артық?» Дидактикалық ойын: «Диканшыны көрсет?» Дидактикалық ойын: «Төртінші артық» Дидактикалық ойын: «Кім не жейді?» «Қайсысы артық?» «Дұрыс орналастыр»	1	23.10-27.10.23

Қараша					
1	«Терек, қайын ағаштары»	Ағаштардың түрлерімен таныстыру. Ағаштардың бұтақтарын тануға, бұтақтарды қабығынан, бүршіктерінің ерекшеліктерінен, иісінен ажыратуға үйрету. Дыбысқа еліктеу, музыкалық аспаптар, шикылдауыш ойыншықтарды қолданумен түрлі қаттылықтағы (қатты-ақырын), жоғарылықтағы (жоғары-төмен) дыбыстарды қабылдау кезіндегі есту зейінін дамыту; Балалардың байланыстарын сөйлеуін, тілін, сөздік қорын дамыту.	Дидактикалық ойын «Қайыңды тап» Дидактикалық ойын «Жапырағынан таны» Дидактикалық ойын «Терек көйленкесін тап» Дидактикалық ойыны. «Не екенін тап?» «Қателесіп қалма?» «Ағаштар мен бұталар»	1	30.10-03.11.23
2	«Құстарды біздің досымыз»	Арпа сеуіп үйрету. Зерттеу, тәжірибе жасау қорытындысын шығару. Өзіне, өзінің мүмкіншілігі мен күшіне сенуіне жағдай жасау, белсенділігін арттыру, өзін және өзінің еңбегін бағалауға дағдыландыру. Үй құстарын дұрыс бағуға және оларға қамқор болуға үйрету. Үй құстарының сыртқы түрі туралы білімдерін кеңейту. Атау септігіндегі зат есімнің көпше түрін жасауға үйрету. Зат есімді сан есім, сын есім, етістікпен тіркестіріп сөз тіркесін жасауға үйрету.	Дидактикалық ойын: «Бұл қандай құс?» Дидактикалық ойын: «Құстарда жалпы не ұқсас» Дидактикалық ойын: «Суреттерді құрастыр» Дидактикалық ойын: «Ойлан тап» «Бір сөзбен ата» «Құстардың дауысын салайық» «Допты қағып ал»	1	06.11-10.11.23
3	«Дене мүшелер»	Өз денесіне және басқа адамның денесіне бағдарлауға, сондай-ақ дененің өз бөліктерін атауға және көрсетуге үйрету. Көрнекі қабылдауды, зейінді, ойлауды, есте сақтауды дамыту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын дамыту. Сөйлеу тілінің интонациялық мәнерлілігін, тілдік тыныс алуын, артикуляциялық моториканы дамыту. Тақырып бойынша сөздік қорын кеңейту, белсенділеу.	Дидактикалық ойын: "Не артық?" Дидактикалық ойын: «Қуыршақты киіндір» Дидактикалық ойын: «Мен айтам сен көрсет» Дидактикалық ойын: «Дұрыс ата» «Менің дене мүшелерім» «Сәйкестендір»	1	13.11-17.11.23
4	«Менің бөлмедегі жиһаздар»	Жиһаздарды күтуге тәрбиелеу. Балалардың жиһаздың негізгі түрлері туралы түсініктерін қалыптастыру. Балаларды жиһаздар	Дидактикалық ойын: «Не жалғыз? Не екеу?» Дидактикалық ойын:	1	20.11-24.11.23

		қалай, қандай материалдан жасалатынын және олардың қажеттілігі туралы айтып түсіндіру және тіл байлықтарын дамыту. "Үстінде", "астында", "ішінде", "одан", "оған", "сонымен" шылауларын зат есіммен қоса қолдану дағдыларын бекіту. Сұлулық сезімін, жиһазға ұқыпты қарауды тәрбиелеу.	«Жиһаздарды ата» Дидактикалық ойын: «Керуетті көрсет» Дидактикалық ойын: «Не қайжерде тұрады?» Дидактикалық ойын: «Суретті құрастыр» «Не қайда тұрады?» «Үйдегі жиһаздар» «Жиһазды құрастырамыз»		
5	«Алуан түрлі көлік»	Көлік түрлері жайлы білімдерін қалыптастыру. Атқаратын қызметіне және жүретін ортасына қарай (ауада, суда, жерде) топтастыру. Көліктердің пайдалы және зиянды жақтарымен таныстыру. Адам тұрмысындағы көліктердің пайда болу тарихынан қысқаша мәлімет беру. Балалардың сөйлеу, ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту, сөздік қорларын молайту. Сөйлеу ағымында дауыс ырғағы бойынша сөйлемдерді ажыратады: үйрету: сұрау, лепті, хабарлау дауыс ырғақтарын дамыту.	Дидактикалық ойын: «Түсі бойыншы тап» Дидактикалық ойын: «Не қайда жүреді?» Дидактикалық ойын: «Суда жүретін көлікті көрсет» Дидактикалық ойын: «Қандай көлік?» «Дұрыс құрастыр» «Бағдаршам»	1	27.11-01.12.23
Желтоқсан					
1	«Мен өскенде кім болам!»	Балаларда дәрігер, мұғалім, шапшараз, жол полициясы инспекторы және т. б. кәсібінің маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыруды жалғастыру. Еңбек адамдарын құрметтеуге тәрбиелеу. Балаларға қандай мамандық қызықты, өскенде кім болатыны туралы балалармен әңгімелесу. Тақырып бойынша сөздік қорын дамыту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру. Фонематикалық түсініктерін, сөзге дыбыстық талдау жасау біліктерін жетілдіру. 3-4 сөзден тұратын сұрақтар бойынша диалогтік қарым-қатынасты дамыту.	Дидактикалық ойын: «Заттарды иесіне бер» Дидактикалық ойын: «Бізге кім тамақ кім дайындайды?» Дидактикалық ойын: «Көленкесін тап» Дидактикалық ойын: «Мамандық таңда» «Кім шапшаң?» «Қай маман иесі»	1	04.12-08.12.23

2	«Тәуелсіздік тұғыры»	Балаларды Отанға деген мақтаныш, патриоттық сезімін дамыту. «Патриот» деген сөздің терең мәнін түсіндіріп өту. Отанды сүйуге, құрметтеп қастерлеуге, өз елін, тегін, тарихын білуге тәрбиелеу. Тәуелсіз еліміздің азаматшалары болуға тәрбиелеу. Артикуляциялық және ұсақ моториканы дамыту. Тілдік тыныс алуын, фонематикалық түсініктерін дамыту. Сөзге дыбыстық талдау жасау білігін жетілдіру.	Дидактикалық ойын: «Жартысын тап» Дидактикалық ойын: «Пішіні бойынша қой» Дидактикалық ойын: «Қайтала» Дидактикалық ойын: «Кім шапшаң?» «Кім көп біледі?» Суретпен жұмыс: «Жалау»	1	11.12-15.12.23
3	«Жаңа жыл келді!»	Қыс мезгіліндегі мерекелер жайлы білімдерін кеңейту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын, байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. Тілдік тыныс алу және артикуляциялық моториканы дамыту. Сын есім және антоним сөздер сөздігін дамыту. Жаңа жыл туралы әңгімелесу	Дидактикалық ойын: «Шырша безендіру» Дидактикалық ойын: «Аққала» Дидактикалық ойын: «Қайсысы артық» Дидактикалық ойын: «Сыйлықтар» «Қателесіп қалма?»	1	18.12-22.12.23
4	«Қыс қызығы»	Балалардың қыс мезгілі туралы білімдерін кеңейтіп, сөздік қорын байыту. Сұраққа нақты жауап беріп, сурет мазмұнына сай әңгіме құрап айтуға үйрету. Қысқы ойындарды әңгімелеп айтуға үйрету. Табиғат көрінісін сипаттап, қызықтарын әңгімелету арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту. Бір-біріне қамқор болуға, ұйымшылдықпен ойнауға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын. «Қардың түсі қандай?» Дидактикалық ойын. «Табиғат құбылыстарын ата» Дидактикалық ойын. «Зырлайды шанамыз» Дидактикалық ойын: «Қар, жел, боран, аяз» Аталған құбылысқа сәйкес қимыл жасау. «Бұл қай кезде болады?!»	1	25.12-29.12.23

	Диагностика	Танымдық іс-әрекет жағдайын тексеру Сөйлеу іс-әрекетінің жағдайын тексеру Байланыстырып сөйлеу тілін тексеру Зат есім,сын есім,етістік сөздер сөздіктерін тексеру. Тілдің грамматикалық қатарынтексеру.Сөздің буындық құрылымының жағдайын тексеру.Дыбыстарды айту және ажырату дағдыларын тексеру.Фонематикалық қабылдауын (естуі) тексеру	Ойын: «Бір сөзбен ата», «Ненің төлі?», «Кім не істейді?», «Керісінше айт», «Біреу және көп», «Тыңда және қайтала» «Дыбысты ата»		02.01-05.01.24
Қаңтар					
1	«Үй жануарлары»	Жануарлар төлдерін бір- біріннен ажырата білуге, зейін қойып тыңдауға үйрету. Жануарлар қандай дыбыс шығаратынын меңгерту. Байланыстырып сөйлеу тілін, зейінін,фонематикалық қабылдауын,жалпы және ұсақ моториканы дамыту.Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру,қойылған сұрақтарды түсініп,анық дұрыс жауап беру білігін жетілдіру. Антонимдер, синонимдер, заттардың топталуы бойынша жалпылама сөздерді қолдану және түсіне алуды үйрету.	Дамытушылық ойын: «Не қайда тұрады?» Дамытушылық ойын: «Бейнесі бойынша тап» Дамытушылық ойын: «Көйленкесін тап?» Дидактикалық ойын: «Бұл қай жануар?» «Төлін тап,ата» «Қай жануар өнімі?»	1	08.01-12.01.24
2	«Құстардың қысқы тіршілігі»	Құстардың қысқы тіршілігі туралы түсінік бере отырып, қоршаған ортадағы өзгерістерді бақылай білуге, оларды қорғауға, қамқорлық жасауға баулу. Балалардың ойлау қабілетін, қызығушылықтарын арттыру, табиғатты қадірлеп сүйуге үйрету. Зат есімнің көпше түрін жасап жаттығу.Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру. Көріп қабылдау және зейінін, фонематикалық қабылдауын , артикуляциялық моториканы дамыту. Жұмбақтар шешіп үйрену.Сипаттап айтуға жаттығу,сын есім сөздер сөздігін жетілдіру	Дидактикалық ойын: «Ұшты, ұшты» Дидактикалық ойын: «Қанатың тап» Дидактикалық ойын: «Төртінші артық» Дидактикалық ойын: «Қандай құстар жасырынған?» Дауыс жаттығуы: «Құстарша дауыста» Ойын: « Біреу және көп»	1	15.01-19.01.24
3	«Жануарлардың қысқы мекені. Жабайы жануарлар»	Жабайы жануарлар,олардың сыртқы түрі,қыс мезгіліндегі тіршілігі туралы түсініктерін бекіту.Тақырып бойынша сөздік қорын анықтау,кеңейту,белсенділеу.	Дидактикалық ойын. «Қайсысы артық?» Дамытушылық ойын: « Жануарын көрсет»	1	22.01-26.01.24

		Фонематикалық түсініктерін,сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын,артикуляциялық моториканы жетілдіру.Салыстырып айтуға ,сипаттауға үйрету.Ойлау және есте сақтау қабілеттерін дамыту.Сөзге дыбыстық талдау жасау және буынға бөлу дағдыларын жетілдіру.Ұқыптылыққа,еңбек сүйгіштікке, анық сөйлеуге тәрбиелеу.	Дамытушылық ойын: «Төртінші артық» Дидактикалық ойын: «Не жоғалды?» «Бір сөзбен айт» «Ненің мекені»		
4	«Ыдыс аяқ»	Ыдыстар оны пайдалану, бөлшектері, жасалған материалы туралы түсініктерін кеңейту және анықтау.Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру.Сөздің буындық құрылымы туралы түсініктерін жетілдіру.Байланыстырып сөйлеу тілін ,көріп қабылдау және зейінін,артикуляциялық моторика және тілдік тыныс алуын дамыту.Жұмбақтар шешіп ,жаңылтпаштар айтып үйрену. Шыншылдыққа,адамгершілікке тәрбиелеу	Дидактикалық ойын: «Не үшін қажет?» Дидактикалық ойын: «Сылдыр-сылдыр» Дидактикалық ойын: «Неге ұқсайды?» Дидактикалық ойын: «Сикырлы дорба» «Не өзгерді?» Ойын : «Жұбын тап»	1	29.01-02.02.24
Ақпан					
1	«Азық түліктер»	Азық-түліктер және олардың маңызы туралы түсініктерін кеңейту.Зат есімге катысты сын есімдер таңдап үйрену.2 сөзден тұратын сөйлемдерді сын есімдермен кеңейту.Сөйлемдерді грамматикалық тұрғыдан дұрыс құрастыруға үйрету. Антоним сөздер сөздігін толықтыру.Мағынасы жақын етістіктерді пайдалану және сөйлеу кезінде қолдануға үйрету (қуыру,пісіру,бұқтыру,қайнату) Жинақтап жалпылап айту дағдыларын жетілдіру. Артикуляциялық моториканы дамыту. Жауапкершілік,белсенділік, мейірімділік,бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойын: «Пішінің тап» Дидактикалық ойын: «Қайсы дәмді?» Дидактикалық ойын «Ас мәзірі» Дидактикалық ойын: «Азық-түліктерді топтастыр» «Не артық?» «Дүкенде»	1	05.02-09.02.24
2	«Техника және біз»	Электрлі құралдар және оларды пайдалану,қауіпсіздік ережелері туралы білімдерін	Дидактикалық ойын: «Қай бөлмеде қандай зат	1	12.02-16.02.24

9

		жетілдіру. Сөйлемдерді грамматикалық тұрғыдан дұрыс құрастыруға үйрету. Етістік сөздер сөздігін жаңа сөздермен толықтыру. Байланыстырып сөйлеу тілдерін жетілдіру. Сөздің буындық құрылымы және фонематикалық түсініктерін жетілдіру. Жұмбақтар шешіп үйрену. Артикуляциялық және ұсақ моториканы дамыту. Ұқыптылыққа, еңбек сүйгіштікке, анық сөйлеуге тәрбиелеу.	тұрады?» Дидактикалық ойын: «Не үшін керек» Дидактикалық ойын: «Орнына қой» Дидактикалық ойын: «Көйлеккесін тап» Дидактикалық ойын: «Сөзді айтуға көмектес». «Қима суреттерді құрастыру» Буынды ұйқас: «Электр құралдары» Суретпен жұмыс: «Электр құралдары»		
3	«Аяқ киім түрлері»	Аяқ киім және оның бөліктері, жасалған материалы, оны қолдану және күтім жасау туралы түсініктерін жетілдіру. Етістік және сын есімдер сөздер сөздігін жаңа сөздермен толықтыру. Сөйлемдер құрап айту және сын есімдермен толықтыруға үйрету. Зат есімнің көпше түрін жасап жаттығу. Сөздерді ілік септігінде айтып жаттығу. Байланыстырып сөйлеу тілдерін, артикуляциялық және ұсақ моториканы дамыту. Дыбыстық және буындық талдау - жинақтау дағдыларын жетілдіру.	Дидактикалық ойындар: «Қай мезгілде киеміз?» Дидактикалық ойындар: «Артығын тап» Дидактикалық ойындар: «Түстеріне қарай» Ойын : «Не артық?» Ойын : «Кімнің аяқкиімі?»	1	19.02-23.02.24
4	«Аналар мерекесі»	Ана және ананы құрметтеу туралы түсініктерін жетілдіру. Аналардың қоғамдағы маңызды рөлі туралы түсінік беру. Ана туралы мақал-мәтелдер жаттау. Байланыстырып сөйлеу тілдерін, фонематикалық түсініктерін дамыту. Сурет бойынша әңгіме құрап айтуға, сұрақтарға толық жауап беруге үйрету. Сөйлеу тілінің грамматикалық катарын дамыту. Сипатап айтуға жаттығу. Артикуляциялық және жалпы моториканы дамыту. 3. Жауапкершілік, белсенділік, мейірімділік, бірлесу	Дидактикалық ойындар: «Сыйлықтарды жина» Дидактикалық ойындар: «Орнына қой» Дидактикалық ойындар: «Менен қайтала»	1	26.02-01.03.24

		дағдыларын қалыптастыру.			
Наурыз					
1	«Ертегілер елінде»	Балаларға ертегілер әлеміне еніп, жақсы көңіл күй сыйлау. Оларға қызықты тапсырмалар орындата отырып, тақпақтар, жұмбақтар, ертегілер арқылы тілін дамыту. «Мақта қыз бен мысық» ертегісімен таныстыру. Ертегі тыңдауға және түсіну, есіне сақтау қайталап айту дағдыларын дамыту. Байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру. Фонематикалық түсініктерін, артикуляциялық моторика, тілдік тыныс алуын дамыту. Жұмбақ шешуге үйрету. Рөлде ойнау біліктерін қалыптастыру. Жауапкершілік, белсенділік, мейірімділік, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойындар: «Орнына қой» Дидактикалық ойындар: «Атын ата» Дидактикалық ойындар: «Ретімен қой» Дидактикалық ойын: «Не артық?»	1	04.03-08.03.24
2	«Киім түрлері»	Киім және оның түрлері туралы түсінік беру. Сөйлеу кезінде «киім» деген жалпылауыш сөзді қолдана білуге үйрету. Киім түрлерімен таныстыру, киімдерін түсін, санын ұғымдарын жетілдіру. Ойын арқылы ойлау қабілеттерін дамыту. Сөйлем құрату, арқылы сөздік қорларын молайту. Қуыршақты киіндіру арқылы балалардың ұсақ қол моторикасын дамыту. Ойлауын қиялын дамыту.	Дидактикалық ойын: «Кімдер киеді?» Дидактикалық ойын: «Орнына қой» Дидактикалық ойын: «Сынарын тап» Дидактикалық ойын: «Киімдерді топтастыр» Логоритмикалық жаттығу: «Ұйқасын тап» «Сен не кидің?»	1	11.03-15.03.24
3	«Наурыз келді!»	Наурыз мерекесінің басқа мерекелерден ерекшелігін түсіндіру. Мерекелік тілектер, дәстүрлер туралы түсінік беру. Балаларды халқымыздың салт-дәстүрін қадірлей білуге тәрбиелеу. Сөзге дыбыстық және буындық талдау жасау дағдыларын жетілдіру. Артикуляциялық және саусақ моторикасын дамыту	Дидактикалық ойындар: «Орындарына қой» Дидактикалық ойындар: «Жартысын тап» Дидактикалық ойын: «Киіз үй құрастыру»	1	18.03-22.03.24

		Шыншылдыққа, адамгершілікке тәрбиелеу.	Ойын: «Пиада»		
4	«Көктем құбылыстары»	Балаларды көктемгі ауа райы белгілерімен таныстыру. Көктемде табиғатта болып жатқан өзгерістер туралы түсінік беру (аспанның түсінің өзгеруі, қардың еруі, күн жылынуы) Сюжеттік суреттерді қарастыру негізінде Көктем туралы білімді жүйелеу.	Дидактикалық ойын: «Жыл мезгілдері» Дидактикалық ойын: «Гүл шоғы» Дидактикалық ойын: «Қай мезгілге тән»	1	25.03-29.03.24
Сәуір					
1	«Ғарыш»	Ғарыш және ғарышты адамдардың игеруі, ғарышкер мамандығы туралы түсініктерін қалыптастыру. «Ғарыш тақырыбы» бойынша сөз қорын кеңейту, толықтыру, дамыту. Тілдік қарым-қатынас дағдыларын, байланыстырып сөйлеу тілін, көріп қабылдау және зейінін, шығармашылық қиялын дамыту. Сұраққа толық жауап беру дағдыларын дамыту. Тілдік тыныс алу және артикуляциялық моториканы дамыту Шыншылдыққа, адамгершілікке тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Жартысын тап» Дидактикалық ойын: «Сызып көрсет» Дидактикалық ойын: «Көйленкесін тап» «Зымыран» Дидактикалық ойын: «Сөз ойла» «Суреттерді құрастыру» «Мен ғарышкер боламын!» Логоритмикалық жаттығу «Ұйқасын тап»	1	01.04-05.04.24
2	«Жыл құстары»	Жыл құстары, олардың сыртқы түрі, тіршілік ету ерекшеліктері, дене бөліктері туралы түсініктерін бекіту. Тақырып бойынша сөздік қорын кеңейту, белсенділеу, толықтыру. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру жұмысын жалғастыру. Зат есімнің көпше түрін жасау және сөйлеу барысында септік жалғауларын дұрыс пайдалануын жетілдіру. Сын есім сөздер сөздігін дамыту. Сөзге дыбыстық талдау жасау және буынға бөлу дағдыларын дамыту. Фонематикалық есту және қабылдауын дамыту	Дидактикалық ойын: «Үшты, үшты» Дидактикалық ойын: «Жартысын тап» Дидактикалық ойын: «Не артық?» «Не жоғалды?» «Даусын ажырат»	1	08.04-12.04.24

		Ұқыптылыққа, еңбек сүйгіштікке, анық сөйлеуге тәрбиелеу.			
3	«Теніз балықтары»	Теніз және теңіздегі тіршілік иелерінің атауы, олардың тіршілік ету әрекеті, сыртқы түрі туралы түсінік беру. Тақырып бойынша сөздік қорын кеңейту, белсенділеу, толықтыру. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру жұмысын жалғастыру. Сөзге дыбыстық талдау жасау және буынға бөлу дағдыларын дамыту. Фонематикалық есту және қабылдауын дамыту. Жұмбақтар шешіп үйрену. Ойлау, есте сақтау қабілеттерін, зейінін дамыту. Ұқыптылыққа, еңбек сүйгіштікке, анық сөйлеуге тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Сегіз аяқ» Дидактикалық ойын: «Балықтарды көрсет» Дидактикалық ойын: «Жұлдызша» Дидактикалық ойын: «Суретті құрастыр» «Не артық?» «Балық аулау» «Дұрыс ата»	1	15.04-19.04.24
4	«Гүлдер әлемі»	Гүлдер әлемі туралы білімдерін тереңдету. Дәстүрден тыс бейнелеу әдісін қолдана отырып, ұсақ қол моторикасын жаттықтыру, шығар-машылық қабілетін дамыту. Балаларды гүлдің кейбір қасиеттерімен таныстыру. Табиғатқа сүйіспеншілікке тәрбиелеу. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Ұсақ қол моторикасын дамыту. Балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттыру. Мәдениет-тіліке, жауапкершілікке, тазалыққа баулу.	Дидактикалық ойын: «Суреттерді ретіне қарай топтастыр» Дидактикалық ойын: «Гүл шоқтары» Дидактикалық ойын: «Гүл түрлерін ата»	1	22.04-26.04.24
Мамыр					
1	«Ер есімі – ел есінде»	Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақстандық батырлар, олардың ерлігі туралы түсіндіру. Отанды сүйуге, қазақ елінің рәміздерін қастерлеуге, туған жеріне деген сүйіспеншілігін арттыру, үйрету. Ата бабаларымыздың ерліктерін әңгімелеу. Ой - өрісін, сана - сезімін дамыту. Туған ел, Отан туралы сөйлеу дағдыларын қалыптастыру, сөздік қорын молайту, есте сақтау қабілеттерін арттыру. Бойында Отансүйгіштік қасиеттерін, өз еліміздің тәуелсіздігін қадірлей білуге, оны өз	Дидактикалық ойын: «Жинап ал» Дидактикалық ойын: «Сызып көрсет» Дидактикалық ойын: «Орындарына қой» Дидактикалық ойын: Буынды ұйқас: «Соғыс» Саусак жаттығуы: «Сарбаз»	1	29.04-03.05.24

		бетінше қорғай білуге тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Суретті тап»		
2	«Құрт-құмырскалар»	Жәндіктер олардың тіршілік ерекшеліктері, сыртқы түрі мекен ортасы ,атаулары туралы білімдерін толықтыру. Ұзақ және бірқалыпты тыныс шығаруды дамыту Диалогтік сөйлеу,фонематикалық қабылдау,ойлау, артикуляциялық моторика, ұсак моторика және жалпы моториканы дамыту,сөйлеуді қимыл-қозғалыспен үйлестіру. Бірлесу,мейірімділік,белсенділік ,жауапкершілік,өзара түсінісушілік дағдыларын қалыптастыру	Дидактикалық ойын: «Күн мен жаңбыр» Дидактикалық ойын: «Жәндіктердің бейнесін құрастыру» Дидактикалық ойын: «Аралар ойыны» Ойын: «Сөйлемді аяқта» Дидактикалық ойын: «Не артық?» «Қанатын тап»	1	06.06-1-.05.24
3	«Жазғы табиғат»	Жаз мезгілінің табиғи ерекшеліктерін меңгерту.Табиғатқа, қоршаған ортаға деген сүйіспеншілігін арттыру. Жаз мезгілі және оның белгілері туралы түсініктерін бекіту. 3-5 сөзден сөйлем құрап айтуға үйрену. Зейін,есте сақтау,ойлау қабілеттерін дамыту.Ойлау, есте сақтау қабілеттерін,зейінін және фонематикалық түсініктерін дамыту Шыдамдылыққа тәрбиелеу	Дамытушылық ойын «Қандай құбылыс» Дамытушылық ойын «Күнді құрастыр» Дамытушылық ойын «Жаз мезгілін тап» Дидактикалық ойын: «Суретші қай жерде кателесті?» «Жыл мезгілі»	1	13.05-17.05.24
4	Диагностика	Танымдық іс-әрекет жағдайын тексеру Сөйлеу іс-әрекетінің жағдайын тексеру Байланыстырып сөйлеу тілін тексеру Зат есім,сын есім,етістік сөздер сөздіктерін тексеру. Тілдің грамматикалық қатарынтексеру.Сөздің буындық құрылымының жағдайын тексеру.Дыбыстарды айту және ажырату дағдыларын тексеру.Фонематикалық қабылдауын (естуі) тексеру	Дидактикалық ойындар: «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды» «Не өзгерді?» «Зейінді бөл» "Екінші жартысын тап". "Не артық?" Ойын: «Бір сөзбен ата», «Ненің төлі?», «Кім не істейді?», «Керісінше айт», «Біреу және көп», «Тыңда және қайтала» «Дыбысты ата»	1	20.05-24.05.24

Бекітемін

Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше
қажеттіліктері бар балаларға арналған арнайы
(түзетім) балабақшасының меңгерушісі

А.О.Сеитова

2023-2024 оқ.ж

Психикалық дамуы тежелген «Қарлығаш» ересек тобындағы балаларға арналған Қоршаған ортамен таныстыру және сөйлеу тілін дамыту бойынша арнайы түзетім қызметінің «Сиқырлы әлем» атты жұмыс бағдарламасы
Дефектолог Жалғасбаева А.Б

«Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған арнайы (түзетім) балабақшасы» КММ әдістемелік кеңесінде қаралып және бекітілді

Құрастырушы авторлар:

Сейтова Асия Орынбасаровна – «Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған арнайы (түзетім) балабақшасы» КММ-нің меңгерушісі

Жалғасбаева Айзада Базарбайқызы - Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған арнайы (түзетім) балабақшасының дефектолог маманы

Қоршаған ортамен таныстыру және сөйлеу тілін дамыту. Бұл құралда Психикалық дамуы тежелген балалар үшін арнайы түзеу қызметінің бағдарламасы ұсынылған. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жүргізілетін түзету- педагогикалық жұмысының мазмұны, әдістері мен тәсілдері сипатталған, үлгілік тақырыптық жоспары құрылған.

Құрал арнайы білім беру мекемелеріндегі дефектологтарға, ерекше білім беру қажеттіліктері бар мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс жасайтын тәрбиешілерге арналған.

Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған арнайы (түзетім) балабақшасы педагогтары А.О.Сейтова, А.Б.Жалғасбаеваның қоршаған ортамен таныстыру және сөйлеу тілін дамыту арнайы түзетім оқу қызметі бойынша «Сықырлы әлем»

бағдарламасына

Пікір

«Сықырлы әлем» бағдарламасы баланың табиғат сұлулығын сақтауды қалыптастыруға бағытталған, өйткені осы кезеңде жеке тұлғаның қасиеттері дамиды, табиғи мәдениеттің негіздері қаланады.

Бағдарлама авторы алдына қойған мақсаттарды орындау барысында табиғат әлеміне, қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарға деген танымдық қызығушылықтарын арттыру әдісі мен оқу іс – әрекетін өткізуде ойын тәсілін қолданған. Сонымен қатар автор бағдарламада педагогтардың міндеті – балалардың табиғаттың бірлігі мен алуан түрлілігі, табиғаттың әр түрлі объектілері арасындағы байланыстар мен қатынастар, табиғаттағы үнемі өзгерістер мен оның дамуы, табиғаттағы тіршілік иелері арасындағы қатынастардың қажеттілігі, табиғатты оңтайлы пайдалану және оны қорғау туралы дүниетанымдық тұжырымдарға жетелеу керектігін көрсеткен.

Бағдарламалық мазмұнды жүзеге асыра отырып, педагог балалардың ой өрісін, заттар, адамдар және олардың еңбегі, өздері жайлы білімдерін кеңейту керек. Бұл міндеттерді шешу балалардың ақыл ой қабілеттерін және тілін дамытады.

Баланың табиғатты танып-білуге деген қызығушылығын оята отырып, педагог оны табиғатпен таныстырып қана қоймай, оны түсінуге, өсімдіктер мен құстарды қамқорлауға, табиғаттың сұлулығын сезіне білуге үйретеді.

Жыл соңына қарай балалар жыл мезгілдерін, жануарлар түрлерін, жеміс-жидектер мен көкөністерді ажыратуды, көлік құралдарын ажыратып тани білуді үйренеді.

Бағдарламада тақырыптық жоспар, сағат саны көрсетілген. Барлық оқу іс – әрекет саны – 36 сағат. Қорыта келе бұл бағдарлама арнайы түзеу мекемелерінің тәрбиеші, дефектолог мамандарына қолдануға ұсынылады.

Түсіндірме хат

1. Психикалық дамуы тежелген балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 5 және 14-баптарына сәйкес, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты талаптарына сәйкес әзірленді (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. **Бағдарламаның мақсаты:** психикалық дамуы тежелген балалардың жеке типологиялық ерекшеліктері мен ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, олардың эмоционалдық, зияткерлік және әлеуметтік дамуы үшін оңтайлы жағдайлар жасау және жеке тұлғалық жағымды қасиеттерін, рухани-адамгершілік қасиеттерін қалыптастыру, «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жүзеге асыру аясында ұлттық дәстүрлер мен жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде отан сүйгіштікке, толеранттылыққа тәрбиелеу, және де психикалық дамуы тежелген балаларды мектепте оқуға дайындау үшін олардың әлеуметтік-психологиялық, тұлғалық, ерік-жігерлік, физикалық және зияткерлік қасиеттерін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

- 1) баланың өмірін қорғауды және денсаулығын нығайтуды қамтамасыз ететін заттық-дамыту ортаны қалыптастыру;
- 2) балаларда айналасындағы адамдарымен және заттармен өзара-қатынастың әлеуметтік тәжірибесін меңгеру тәсілдерін қалыптастыру;
- 3) танымдық-зерттеу әрекетін, танымдық белсенділігін дамыту;
- 4) коммуникативтік белсенділігін дамыту, коммуникация құралдарын, үлкендермен және құрдастарымен конструктивті өзара әрекеттесу және ынтымақтастық әдістерін, әлеуметтік мақұлданған мінез-құлығын қалыптастыру;
- 5) сөйлеу тілінің барлық компоненттерін дамыту;
- 6) оқу іс-әрекетінің алғы шарттарын қалыптастыру, жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, мектептегі оқуға дайындау, эмоционалдық-тұлғалық, ерікті және мінез-құлық саласындағы кемшіліктердің алдын алу және жою;

4. Бағдарламаның мазмұны келесілерге бағытталған:

- 1) оқытудың күтілетін нәтижелері түрінде ұсынылған мақсат пен міндеттерге қол жеткізу;
- 2) барлық білім беру салалары шеңберінде түзету-дамыту бағыттылығын қамтамасыз ету: эмоционалдық-еріктік, тұлғалық, әлеуметтік-коммуникативтік, танымдық және қимыл-қозғалыс салаларындағы даму кемшіліктерін дамыту және мақсатты-бағытты түзету;
- 3) түзету-дамыту процесі үздіксіздігінің шарты ретінде мектепке дейінгі және мектептегі білім беру арасындағы сабақтастықты қамтамасыз ету;
- 4) айналадағы дүние туралы түсініктерді қалыптастыру, кеңейту, байыту және жүйелеу, меңгерілген ұғымдарды, біліктер мен дағдыларды практикалық және ойын әрекеттеріне қосу;
- 5) танымдық және сөйлеу әрекетін тұрақты ынталандыруды қамтамасыз ету, өзіне, қоршаған заттық әлемге және әлеуметтік ортаға қызығушылық тудыру;
- 6) пәндік-тәжірибелік, ойындық, өнімдік, эксперименттік іс-әрекеттерді және оқу іс-әрекетінің алғы шарттарын, олардың уәждемелік, реттеуші, операциялық компоненттерін қалыптастыруға бағыттап отырып, мақсатты дамыту;
- 7) тәрбиеленушілердің жеке және жас ерекшеліктерін ескере отырып, оқу іс-әрекетіне дайындау;
- 8) «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жүзеге асыру шеңберінде ұлттық дәстүрлер мен жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде рухани-адамгершілік дағдыларын қалыптастыру.

5. Оқыту мен тәрбиелеудің міндеттері:

қоршаған ортамен таныстыру арқылы сөйлеуді, күрделі сөйлеу орамдарын, сөз тіркестердің ауыспалы мәнін түсіну дағдыларын және қарым-қатынас жасау дағдыларын

жетілдіру;
 қоғамдағы сөйлеу мәдениеті мен мінез-құлық нормаларын сақтау туралы түсініктерді бекіту;

сұрақтарға толық сөз тіркесі арқылы жауап беру, өз өтініштерін, тілектерін білдіру, мотивін түсіндіре білу дағдыларын бекіту; білімді үздіксіз кеңейту: қоғамда әрекеттесу және қоршаған әлем туралы түсініктерін кеңейту арқылы өзі туралы, өзін қоршаған ортасы, жиһаздың бөлшектері, ыдыс-аяқ, киім-кешек, көлік құралдары, кәсіптер мен әртүрлі кәсіптегі адамдардың еңбек ерекшеліктері, жануарлар мен өсімдіктер әлемінің объектілері, жансыз табиғат құбылыстары, баланың микро және макро ортасында болып жатқан оқиғалар туралы.

«Сиқырлы әлем» бойынша тақырыптық жоспар үлгісі

№	Тақырып	Бағдарламалық мазмұны	Сағат саны
1	«Біздің балабақша»	Балабақшаға деген қызығушылығын, сүйіспеншілігін арттыру. Өзінің балабақша ұжымының мүшесі екенін санасына сіңіру, достық қарым-қатынас сезімдеріне тәрбиелеу. «Балабақша» тақырыбы бойынша сөз қорын белсенділеу және кеңейту. Фонематикалық түсініктерін дамыту. Сөзді буынға бөлу дағдысын жетілдіру. Байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.	1
2	«Менің жанұям»	«Отбасы» құндылығы туралы түсініктерді отбасы туралы ұғымдарды кеңейту, оны сүйе білуге, отбасы игілігі үшін талмай еңбек етуге үйрету; Балаларға өз отбасы мүшелері туралы айтып, олардың қамқорлықтары туралы білім беру. Әр түрлі тапсырмалар, ойындар арқылы, мақал-мәтел жаттатқызу арқылы тілдік қорларын дамыту, өз ойларын айқын жеткізуге үйрету. Сурет арқылы отбасы туралы қысқаша сипаттау мәтінін құрастыру білігін дамыту, байланыстырып сөйлеу тілін жетілдіру, тақырып бойынша сөздік қорын толықтыру, Фонематикалық түсініктерін дамыту. Тілдік тыныс алуын дамыту. Сөзді буынға бөлу дағдысын жетілдіру. Зейін, артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту.	1
3	«Қызықты ойыншықтар»	Ойыншықтар әлемі туралы түсініктерін қалыптастыру. Ойыншықтардың бала өміріндегі маңызы туралы көзқарастарын кеңейту. Балаларды айналадағы қоршаған ортаға танымдық қызығушылықпен қарауға баулу. Байланыстырып сөйлеу тілін және зейінін дамыту. Фонематикалық түсініктерін дамыту. Сөзді буынға бөлу дағдысын жетілдіру. Сөйлеу тілін есту, көріп қабылдау және зейін, артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту. Сөйлеу тілін қимыл – қозғалыспен үйлестіру.	1
4	«Күз келді»	Күз мезгіліндегі құбылыстармен таныстыру. Күзгі құбылыстарды суреттермен көрсету. Сөзге дыбыстық	1

		талдау жасау дағдысын жетілдіру. Ұзақ және бірқалыпты тыныс шығару, көру, зейінін, ойлау, артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту. Сөйлеу тілін қимыл-қозғалыспен үйлестіре білуін дамыту.	
5	«Тәтті жемістер»	Балалардың жемістер туралы түсініктерін кеңейту. Тақырып бойынша сөздікті жетілдіру. Ойлауды дамыту. Сипаттама бойынша жемістерді түрту арқылы ажыратуға үйрету. Сурет бойынша «Жемістер» туралы сипаттау мәтінін құрастырып айту, байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. Фонематикалық қабылдауын, бірқалыпты тілдік тыныс алуын дамыту. Қоршаған ортадағы түрлі заттарды сипаттау үшін қажетті заттардың атауын, әрекетін, сипаттамасын қолдана алуды дамыту; Сөйлеу тілін қимыл-қозғалыспен үйлестіруді дамыту, сөйлеу ырғағы және темпімен жұмыс.	1
6	«Көкөністер»	Қоршаған ортадағы заттар туралы білімдерін дамыту, олардың қасиеттерімен таныстыру. Алуан түрлі көкөніс түрлерімен таныстыру. Қоршаған ортаға деген сүйіспеншілігін арттыру. Сурет бойынша «Жемістер» туралы сипаттау мәтінін құрастырып айту, байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. Фонематикалық қабылдауын, ойлау, ұсақ моторикасын, көрнекі – бейнелік гнозисін, бірқалыпты тілдік тыныс алуын дамыту. Сөздің буындық құрылымымен жұмыс. Сөзге дыбыстық талдау жасау дағдысын жетілдіру.	1
7	«Жидектер мен саңырауқұлақтар»	Балалардың күз туралы түсініктерін кеңейту, саңырауқұлақтардың түрлерімен таныстыру, конструктивті ойлау дағдыларын, танымдық қызығушылықтарын қалыптастыру, өз бетімен жұмыс жасай білуге үйрету. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру. Зейін және көру арқылы қабылдау, сөйлеу тілін есту және фонематикалық қабылдау, ойлау, артикуляциялық, ұсақ, және жалпы моторика, сөйлеу тілін қимыл – қозғалыспен үйлестіруін дамыту. Табиғи материалдардан саңырауқұлақтарды құрастыру дағдыларын және геометриялық (сопақша және жартылай дөңгелек) пішіндерден ұсақ заттарды құрастыру қабілеттерін дамыту. Жұмыстарын ұқыпты жасай білуге, табиғатты аялауға тәрбиелеу.	1
8	«Нан қалай келеді?»	Нан қалай дастарханға келетін туралы түсінік беру. Қаладағы және ауылдағы адамдардың еңбегімен таныстыру. Ұннан жасалатын тағамдар туралы әңгімелету. Дикан мен наубайшылардың еңбегі жайлы түсіндіру. Диканшы еңбегі туралы білімдерін толықтыру. Нанды ардақтауға, ысырап қылмауға тәрбиелеу, үлкендердің еңбегін бағалауға баулу. Мақал-мәтелдерді, тыйым	1

		сөздерді, тапқакты пайдалана отырып, балалардың сөздік қорын, тіл байлығын дамыту	
9	«Терек, кайың ағаштары»	Ағаштардың түрлерімен таныстыру. Ағаштардың бұтақтарын тануға, бұтақтарды қабығынан, бүршіктерінің ерекшеліктерінен, иісінен ажыратуға үйрету. Дыбысқа еліктеу, музыкалық аспаптар, шикылдауыш ойыншықтарды қолданумен түрлі қаттылықтағы (қатты-ақырын), жоғарылықтағы (жоғары-төмен) дыбыстарды қабылдау кезіндегі есту зейінін дамыту; Балалардың байланыстарын сөйлеуін, тілін, сөздік қорын дамыту.	1
10	«Құстарды біздің досымыз»	Арпа сеуіп үйрету. Зерттеу, тәжірбие жасау қорытындысын шығару. Өзіне, өзінің мүмкіншілігі мен күшіне сенуіне жағдай жасау, белсенділігін арттыру, өзін және өзінің еңбегін бағалауға дағдыландыру. Үй құстарын дұрыс бағуға және оларға қамқор болуға үйрету. Үй құстарының сыртқы түрі туралы білімдерін кеңейту. Атау септігіндегі зат есімнің көпше түрін жасауға үйрету. Зат есімді сан есім, сын есім, етістікпен тіркестіріп сөз тіркесін жасауға үйрету.	1
11	«Дене мүшелер»	Өз денесіне және басқа адамның денесіне бағдарлауға, сондай-ақ дененің өз бөліктерін атауға және көрсетуге үйрету. Көрнекі қабылдауды, зейінді, ойлауды, есте сақтауды дамыту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын дамыту. Сөйлеу тілінің интонациялық мәнерлілігін, тілдік тыныс алуын, артикуляциялық моториканы дамыту. Тақырып бойынша сөздік қорын кеңейту, белсенділеу.	1
12	«Менің бөлмедегі жиһаздар»	Жиһаздарды күтуге тәрбиелеу. Балалардың жиһаздың негізгі түрлері туралы түсініктерін қалыптастыру. Балаларды жиһаздар қалай, қандай материалдан жасалатынын және олардың қажеттілігі туралы айтып түсіндіру және тіл байлықтарын дамыту. "Үстінде", "астында", "ішінде", "одан", "оған", "сонымен" шылауларын зат есіммен қоса қолдану дағдыларын бекіту Сұлулық сезімін, жиһазға ұқыпты қарауды тәрбиелеу.	1
13	«Алуан түрлі көлік»	Көлік түрлері жайлы білімдерін қалыптастыру. Атқаратын қызметіне және жүретін ортасына қарай (ауада, суда, жерде) топтастыру. Көліктердің пайдалы және зиянды жақтарымен таныстыру. Адам тұрмысындағы көліктердің пайда болу тарихынан қысқаша мәлімет беру. Балалардың сөйлеу, ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту, сөздік қорларын молайту. Сөйлеу ағымында дауыс ырғағы бойынша сөйлемдерді ажыратады: үйрету: сұрау, лепті, хабарлау дауыс ырғақтарын дамыту.	1
14	«Мен өскенде кім болам!»	Балаларда дәрігер, мұғалім, шаштараз, жол полициясы инспекторы және т.б. кәсібінің маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыруды жалғастыру. Еңбек адамдарын құрметтеуге тәрбиелеу. Балаларға қандай мамандық	1

		қызықты, өскенде кім болатыны туралы балалармен әңгімелесу. Тақырып бойынша сөздік қорын дамыту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру. Фонематикалық түсініктерін, сөзге дыбыстық талдау жасау біліктерін жетілдіру. 3-4 сөзден тұратын сұрақтар бойынша диалогтік қарым-қатынасты дамыту.	
15	«Тәуелсіздік тұғыры»	Балаларды Отанға деген мақтаныш, патриоттық сезімін дамыту. «Патриот» деген сөздің терең мәнін түсіндіріп өту. Отанды сүйуге, құрметтеп қастерлеуге, өз елін, тегін, тарихын білуге тәрбиелеу. Тәуелсіз еліміздің азаматшалары болуға тәрбиелеу. Артикуляциялық және ұсақ моториканы дамыту. Тілдік тыныс алуын, фонематикалық түсініктерін дамыту. Сөзге дыбыстық талдау жасау білігін жетілдіру.	1
16	«Жаңа жыл келді!»	Қыс мезгіліндегі мерекелер жайлы білімдерін кеңейту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын, байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. Тілдік тыныс алу және артикуляциялық моториканы дамыту. Сын есім және антоним сөздер сөздігін дамыту. Жаңа жыл туралы әңгімелесу	1
17	«Қыс қызығы»	Балалардың қыс мезгілі туралы білімдерін кеңейтіп, сөздік қорын байыту. Сұраққа нақты жауап беріп, сурет мазмұнына сай әңгіме құрап айтуға үйрету. Қысқы ойындарды әңгімелеп айтуға үйрету. Табиғат көрінісін сипаттап, қызықтарын әңгімелету арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту. Бір-біріне қамқор болуға, ұйымшылдықпен ойнауға тәрбиелеу.	1
18	«Үй жануарлары»	Жануарлар төлдерін бір-біріннен ажырата білуге, зейін қойып тыңдауға үйрету. Жануарлар қандай дыбыс шығаратынын меңгерту. Байланыстырып сөйлеу тілін, зейінін, фонематикалық қабылдауын, жалпы және ұсақ моториканы дамыту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру, қойылған сұрақтарды түсініп, анық дұрыс жауап беру білігін жетілдіру. Антонимдер, синонимдер, заттардың топталуы бойынша жалпылама сөздерді қолдану және түсіне алуды үйрету;	1
19	«Құстардың қысқы тіршілігі»	Құстардың қысқы тіршілігі туралы түсінік бере отырып, қоршаған ортадағы өзгерістерді бақылай білуге, оларды қорғауға, қамқорлық жасауға баулу. Балалардың ойлау қабілетін, қызығушылықтарын арттыру, табиғатты қадірлеп сүйуге үйрету. Зат есімнің көпше түрін жасап жаттығу. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру. Көріп қабылдау және зейінін, фонематикалық қабылдауын, артикуляциялық моториканы дамыту. Жұмбақтар шешіп үйрену. Сипаттап айтуға жаттығу, сын есім сөздер сөздігін жетілдіру	1
20	«Жануарлардың қысқы мекені. Жабайы жануарлар»	Жабайы жануарлар, олардың сыртқы түрі, қыс мезгіліндегі тіршілігі туралы түсініктерін бекіту. Тақырып бойынша сөздік қорын анықтау, кеңейту, белсенділеу.	1

		Фонематикалық түсініктерін,сөйлеу тілінің грамматикалық катарын,артикуляциялық моториканы жетілдіру.Салыстырып айтуға ,сипаттауға үйрету.Ойлау және есте сақтау қабілеттерін дамыту.Сөзге дыбыстық талдау жасау және буынға бөлу дағдыларын жетілдіру	
21	«Ыдыс аяқ»	Ұқыптылыққа,еңбек сүйгіштікке, анық сөйлеуге тәрбиелеу. Ыдыстар оны пайдалану, бөлшектері, жасалған материалы туралы түсініктерін кеңейту және анықтау.Сөйлеу тілінің грамматикалық катарын жетілдіру.Сөздің буындық құрылымы туралы түсініктерін жетілдіру.Байланыстырып сөйлеу тілін ,көріп қабылдау және зейінін,артикуляциялық моторика және тілдік тыныс алуын дамыту.Жұмбақтар шешіп ,жаңылтпаштар айтып үйрену.	1
22	«Азық түліктер»	Шыншылдыққа,адамгершілікке тәрбиелеу Азық-түліктер және олардың маңызы туралы түсініктерін кеңейту.Зат есімге қатысты сын есімдер тандап үйрену.2 сөзден тұратын сөйлемдерді сын есімдермен кеңейту.Сөйлемдерді грамматикалық тұрғыдан дұрыс құрастыруға үйрету.Антоним сөздер сөздігін толықтыру.Мағынасы жақын етістіктерді пайдалану және сөйлеу кезінде қолдануға үйрету (қуыру,пісіру,бұқтыру,қайнату) Жинақтап жалпылап айту дағдыларын жетілдіру.Артикуляциялық моториканы дамыту.	1
23	«Техника және біз»	Жауапкершілік,белсенділік, мейірімділік,бірлесу дағдыларын қалыптастыру. Электрлі құралдар және оларды пайдалану,қауіпсіздік ережелері туралы білімдерін жетілдіру. Сөйлемдерді грамматикалық тұрғыдан дұрыс құрастыруға үйрету.Етістік сөздер сөздігін жаңа сөздермен толықтыру.Байланыстырып сөйлеу тілдерін жетілдіру.Сөздің буындық құрылымы және фонематикалық түсініктерін жетілдіру.Жұмбақтар шешіп үйрену.Артикуляциялық және ұсақ моториканы дамыту.	1
24	«Аяқ киім түрлері»	Ұқыптылыққа,еңбек сүйгіштікке, анық сөйлеуге тәрбиелеу. Аяқ киім және оның бөліктері, жасалған материалы,оны қолдану және күтім жасау туралы түсініктерін жетілдіру.Етістік және сын есімдер сөздер сөздігін жаңа сөздермен толықтыру .Сөйлемдер құрап айту және сын есімдермен толықтыруғаүйрету.Зат есімнің көпше түрін жасап жаттығу.Сөздерді ілік септігінде айтып жаттығу.Байланыстырып сөйлеу тілдерін, артикуляциялық және ұсақ моториканы дамыту.Дыбыстық және буындық талдау -жинақтау дағдыларын жетілдіру.	1
25	«Аналар мерекесі»	Ана және ананы құрметтеутуралы түсініктерін	1

		жетілдіру. Аналардың қоғамдағы маңызды рөлі туралы түсінік беру. Ана туралы мақал-мәтелдер жаттау. Байланыстырып сөйлеу тілдерін, фонематикалық түсініктерін дамыту. Сурет бойынша әңгіме құрап айтуға, сұрақтарға толық жауап беруге үйрету. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын дамыту. Сипатап айтуға жаттығу. Артикуляциялық және жалпы моториканы дамыту. 3. Жауапкершілік, белсенділік, мейірімділік, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	
26	«Ертегілер елінде»	Балаларға ертегілер әлеміне еніп, жақсы көңіл күй сыйлау. Оларға қызықты тапсырмалар орындата отырып, тақпақтар, жұмбақтар, ертегілер арқылы тілін дамыту. «Мақта қыз бен мысық» ертегісімен таныстыру. Ертегі тыңдауға және түсіну, есіне сақтау қайталап айту дағдыларын дамыту. Байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру. Фонематикалық түсініктерін, артикуляциялық моторика, тілдік тыныс алуын дамыту. Жұмбақ шешуге үйрету. Рөлде ойнау біліктерін қалыптастыру. Жауапкершілік, белсенділік, мейірімділік, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	1
27	«Киім түрлері»	Киім және оның түрлері туралы түсінік беру. Сөйлеу кезінде «киім» деген жалпылауыш сөзді қолдана білуге үйрету. Киім түрлерімен таныстыру, киімдерін түсін, санын ұғымдарын жетілдіру. Ойын арқылы ойлау қабілеттерін дамыту. Сөйлем құрату, арқылы сөздік қорларын молайту. Қуыршақты киіндіру арқылы балалардың ұсақ қол моторикасын дамыту. Ойлауын қиялын дамыту.	1
28	«Наурыз келді!»	Наурыз мерекесінің басқа мерекелерден ерекшелігін түсіндіру. Мерекелік тілектер, дәстүрлер туралы түсінік беру. Балаларды халқымыздың салт-дәстүрін қадірлей білуге тәрбиелеу. Сөзге дыбыстық және буындық талдау жасау дағдыларын жетілдіру. Артикуляциялық және саусақ моторикасын дамыту. Шыншылдыққа, адамгершілікке тәрбиелеу.	1
29	«Көктем құбылыстары»	Балаларды көктемгі ауа райы белгілерімен таныстыру. Көктемде табиғатта болып жатқан өзгерістер туралы түсінік беру (аспанның түсінің өзгеруі, қардың еруі, күн жылынуы). Сюжеттік суреттерді қарастыру негізінде Көктем туралы білімді жүйелеу.	1
30	«Ғарыш»	Ғарыш және ғарышты адамдардың игеруі, ғарышкер мамандығы туралы түсініктерін қалыптастыру. «Ғарыш тақырыбы» бойынша сөз қорын кенейту, толықтыру, дамыту. Тілдік қарым-қатынас дағдыларын, байланыстырып сөйлеу тілін, көріп қабылдау және зейінін, шығармашылық қиялын дамыту. Сұраққа толық жауап беру дағдыларын дамыту. Тілдік тыныс алу және артикуляциялық моториканы дамыту. Шыншылдыққа, адамгершілікке тәрбиелеу.	1

31	«Жыл құстары»	Жыл құстары , олардың сыртқы түрі, тіршілік ету ерекшеліктері, дене бөліктері туралы түсініктерін бекіту.Тақырып бойынша сөздік қорын кеңейту,белсенділеу,толықтыру. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру жұмысын жалғастыру.Зат есімнің көпше түрін жасау және сөйлеу барысында септік жалғауларын дұрыс пайдалануын жетілдіру. Сын есім сөздер сөздігін дамыту.Сөзге дыбыстық талдау жасау және буынға бөлу дағдыларын дамыту.Фонематикалық есту және қабылдауын дамыту Ұқыптылыққа,еңбек сүйгіштікке, анық сөйлеуге тәрбиелеу.	1
32	«Теңіз балықтары»	Теңіз және теңіздегі тіршілік иелерінің атауы , олардың тіршілік ету әрекеті,сыртқы түрі туралы түсінік беру. Тақырып бойынша сөздік қорын кеңейту,белсенділеу,толықтыру. Сөйлеу тілінің грамматикалық қатарын жетілдіру жұмысын жалғастыру. Сөзге дыбыстық талдау жасау және буынға бөлу дағдыларын дамыту.Фонематикалық есту және қабылдауын дамыту.Жұмбақтар шешіп үйрену.Ойлау, есте сақтау қабілеттерін,зейінін дамыту. Ұқыптылыққа,еңбек сүйгіштікке, анық сөйлеуге тәрбиелеу.	1
33	«Гүлдер әлемі»	Гүлдер әлемі туралы білімдерін тереңдету.Дәстүрден тыс бейнелеу әдісін қолдана отырып, ұсақ қол маторикасын жаттықтыру, шығар-машылық қабілетін дамыту. Балаларды гүлдің кейбір қасиеттерімен таныстыру. Табиғатқа сүйіспеншілікке тәрбиелеу. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Ұсақ қол маторикасын дамыту. Балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттыру. Мәдениет-тіліке,жауапкершілікке, тазалықа баулу.	1
34	«Ер есімі – ел есінде»	Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақстандық батырлар, олардың ерлігі туралы түсіндіру. Отанды сүюге, қазақ елінің рәміздерін қастерлеуге, туған жеріне деген сүйіспеншілігін арттыру, үйрету. Ата бабаларымыздың ерліктерін әңгімелеу. Ой - өрісін, сана - сезімін дамыту. Туған ел, Отан туралы сөйлеу дағдыларын қалыптастыру, сөздік қорын молайту, есте сақтау қабілеттерін арттыру.Бойында Отансүйгіштік қасиеттерін, өз еліміздің тәуелсіздігін қадірлей білуге, оны өз бетінше қорғай білуге тәрбиелеу.	1
35	«Құрт-құмырсқалар»	Жәндіктер олардың тіршілік ерекшеліктері, сыртқы түрі мекен ортасы ,атаулары туралы білімдерін толықтыру. Ұзақ және бірқалыпты тыныс шығаруды дамыту.Диалогтік сөйлеу,фонематикалық қабылдау,ойлау, артикуляциялық моторика, ұсақ моторика және жалпы моториканы дамыту,сөйлеуді қимыл-қозғалыспен үйлестіру. Бірлесу,мейірімділік,белсенділік ,жауапкершілік,өзара түсінісушілік дағдыларын қалыптастыру	1

36	«Жазғы табиғат»	Жаз мезгілінің табиғи ерекшеліктерін меңгерту. Табиғатқа, қоршаған ортаға деген сүйіспеншілігін арттыру. Жаз мезгілі және оның белгілері туралы түсініктерін бекіту. 3-5 сөзден сөйлем құрап айтуға үйрену. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Ойлау, есте сақтау қабілеттерін, зейінін және фонематикалық түсініктерін дамыту. Шыдамдылыққа тәрбиелеу	1
----	-----------------	--	---

Күтілетін нәтиже

- Ойыншықтарды атау және ажырату, оларды түсіне, пішініне, материалы неден жасалғандығы туралы, түрлері бойынша топтай;
- Көлік құралдарын атау және ажыратып, түрлері бойынша топтай;
- Жыл мезгілдерін ажырату;
- Кейбір өндірістік және ауылшаруашылық кәсіптердің атауын, мазмұнын, мәнін;
- Кез келген зат адамның еңбегімен келетіндігі туралы;
- Өз елінің, басты қаласының, туған қаласының (ауылының) атауын;
- Өз елінің рәміздерін атау және ажырата білу, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Әнұранын орындау ережесін;
- Көкөністермен жемістерді бір-бірінен ажырату;
- Жануарлар, құстар тіршілігі туралы білу;
- Табиғатты шамасы келгенше сақтауға көмек көрсетуді,
- Байқап көру әрекетінің көмегімен түрлі мәселелерді шешуді, қарапайым себеп – салдар байланыстарын орната білуі тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 5 және 14-баптарына сәйкес, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты талаптарына сәйкес әзірленді (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).
2. Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы (30 қазан 2018 №595)
3. Мектепке дейінгі ересек жастағы (5жастан бастап 6жасқа дейінгі) балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Біз мектепке барамыз» бағдарламасы. Астана 2020ж.
4. А.Р.Алиякбарова., Г.М.Байгушикова. Айналаны қоршаған орта. Экология. Дидактикалық материал. Алматыкітап 2008ж.
5. А.Е.Манкеш., А.Р.Алиякбарова Айналаны қоршаған орта. Хрестоматия. Алматы кітап баспасы. 2008ж.
6. А.У.Сужикова., Ф.С.Лекерова., М.Қ.Солтангазина Менің алғашқы энциклопедиям. Алматыкітап баспасы. 2013ж.
7. Е.Елубаева. Ойлан тап . Алматыкітап баспасы. 2011ж.
8. Е.А.Екжанова , Е.А. Стребелева Коррекционно – развивающее обучение и воспитание. Программа дошкольных образовательных учреждений компенсирующего вида для детей с нарушением интеллекта. Москва «просвещение» 2010г
9. С.Н. Николаева Парциальная программа «Юный эколог» система работы в старшей группе детского сада 5-6 лет
10. С.З.Сағиева «Қоршаған ортамен таныстыру. Экология негіздері 5+» әдістемелік құрал . Алматыкітап баспасы, 2016ж